

Forslag	A 2050/UHN
Fremlagt af	Midtengruppen
Behandles af	Udvalget for et Holdbart Norden

A 2050/UHN Medlemsforslag om frøsäkerhet

Midtengruppen foreslår, at Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd

- att ta initiativ till ett samlat nordiskt frösäkerhetsprogram som en integrerad del av livsmedelsberedskapen, i linje med målsättningarna i Karlstadsdeklarationen om nordiskt samarbete för beredskap och robusthet inom livsmedelsförsörjning, med särskilt fokus på
- minskat strukturellt importberoende av utsäde,
 - stärkt regional och nordiskt anpassad fröproduktion, samt
 - ökad redundans och samordning i fröförsörjningen inför kriser och störda odlingssäsonger.
- att fröförsörjningen systematiskt inkluderas i nordiska scenarier för kris och höjd beredskap, inklusive gemensamma analyser av sårbarheter i leveranskedjor, marknadskoncentration och beroenden av externa aktörer, i syfte att säkerställa handelsfrihet i livsmedelsproduktionen under krisförhållanden
- att tydliggöra och vidareutveckla NordGens roll i ett frösäkerhetsperspektiv, genom att säkerställa resurser och mandat för att
- bevara och utveckla nordiskt anpassade sorter av strategisk betydelse för livsmedelsberedskapen,
 - fungera som kunskaps- och samordningsnod i frågor som rör fröförsörjning och beredskap,
 - stödja samverkan mellan nordiska och nationella aktörer, utan att underminera det nationella ansvaret för beredskap.
- att säkerställa att ett nordiskt frösäkerhetsarbete tydligt kompletterar befintliga forsknings och innovationsinsatser, genom att avgränsas till frågor som rör beredskap, försörjningssäkerhet och samhällelig resiliens snarare än grundforskning och växtförädling som sådan.
- att följa upp och konkretisera Karlstadsdeklarationens viljeinriktning genom att specifikt identifiera fröer och utsäde som kritiska produktionsinsatsvaror i det fortsatta nordiska beredskapsarbetet, samt att redovisa hur frösäkerhet beaktas i genomförandet av relevanta nordiska samarbetsprogram och beredskapsåtgärder.

Baggrund

Fröer utgör den grundläggande förutsättningen för all livsmedelsproduktion och därmed för samhällets långsiktiga försörjningsförmåga. Utan tillgång till utsäde kan livsmedelsproduktionen vare sig upprätthållas eller återstartas efter en kris, oavsett tillgång till mark, arbetskraft eller andra insatsvaror. Fröförsörjning är därför inte enbart en jordbruks- eller miljöfråga, utan en central del av livsmedelsberedskap och samhällssäkerhet.

De nordiska regeringarna antog 2024 Karlstadsdeklarationen om ett fördjupat nordiskt samarbete för beredskap och robusthet inom livsmedelsförsörjning och skog. Deklarationen utgör en viktig politisk viljeinriktning och bekräftar behovet av stärkt nordiskt samarbete för att möta framtida kriser, skydda leveranskedjor och öka resiliensen i livsmedelssystemen.

Samtidigt lämnar Karlstadsdeklarationen utrymme för vidare konkretisering. I synnerhet behandlas fröförsörjningen – som en kritisk produktionsinsats och potentiell flaskhals – endast indirekt. Den globala frömarknaden har under senare decennier blivit allt mer koncentrerad till ett fåtal multinationella aktörer, samtidigt som de nordiska länderna i varierande grad har minskat sin egen utsädesproduktion. Detta skapar en strukturell sårbarhet som förstärks av klimatförändringar, geopolitisk osäkerhet och störningar i internationell handel.

Klimatrelaterade extremväder, nya växtsjukdomar och förändrade odlingsförutsättningar ökar behovet av genetisk mångfald och lokalt anpassade sorter. Samtidigt kräver ett försämrat säkerhetspolitiskt läge att livsmedelsproduktionen kan anpassas och återupptas snabbt under krisförhållanden. I detta sammanhang är tillgången till utsäde inte en teknisk detalj, utan en strategisk resurs.

NordGen och det nordiska samarbetet kring genetiska resurser har lagt en viktig grund för långsiktig resiliens och klimatanpassning. Däremot har frågan om operativ frösäkerhet, det vill säga hur tillgången till utsäde konkret säkras inför och under kriser, hittills haft en begränsad roll i beredskapsplanering och totalförsvarstänkande.

Ett nordiskt frösäkerhetsprogram, tydligt förankrat i Karlstadsdeklarationen, skulle därför utgöra ett naturligt nästa steg i det nordiska beredskapssamarbetet. Genom att knyta samman genetiska resurser, produktion och försörjningsberedskap kan Norden minska sin sårbarhet och säkerställa att tillgången till fröer inte blir den svaga länken i framtida livsmedelskriser. På så sätt omsätts deklarationens övergripande ambitioner i praktisk handlingsberedskap och ökad nordisk resiliens.

Oslo, den 16. april 2026 kl. 00:00

Sandra Sigurðardóttir (V)
Krista Mikkonen (gröna)
Rebecka le Moine (MP)
Oda Indgaard (MDG)
Eva Biaudet (sfp)
Kjell-Arne Ottosson, (KD)
Markku Siponen (cent)
Geir Inge Lien (Sp)

Jouni Ovaska (cent)
Lars-Christian Brask, (LA)
Halla Hrunn Logadóttir (F)
Johan Dahl (Sb)
Sandra Listerby (Lib)
Catarina Deremar (C)
Jonas Andersen Sayed (KrF)